

Зоран Љ. Николић
БГ *йриче*

Београд 2018.

Зоран Љ. Николић
БГ њриче I – III

За издавача – НОВОСТИ
Генерални директор
Срђан Мушкатиновић

Одговорни уредник
Милорад Вучелић

Уредник
Јелена Јововић

За издавача – ЛАГУНА
Дејан Папић

Лектура / коректура
Слађана Ковчић
Драгослав Баста

Ликовно и графичко уређење и
обрада фотографија
Никола Обрадовић
Срђан Барац

ISBN: 978-86-521-3046-7
ISBN: 978-86-7446-271-3

Тираж
5000

Београд, 2018.

Штампа и повез
Ротографика, Суботица

Издавачи
НИД компанија НОВОСТИ а.д.
Београд
Трг Николе Пашића 7
e-mail: books@novosti.rs

Лагуна, Београд
Ресавска 33
Клуб читалаца: 011/3341-711
www.laguna.rs
e-mail: nfo@aguna.rs

Зоран Љ. Николић

БТ

причче

I - III

— Laguna —

Уводно слово

Пред читаоцем се налази избор новинских текстова који су излазили у „Вечерњим новостима“ у периоду од 2013. до 2018. године, у оквиру додатка „Београдске приче“.

Ово је збир новинских приповести које нису поређане хронолошким редом, већ су уобличене у целину на начин на који је аутор стизао до њих, или је можда боље рећи – на који су оне досезале њега. Зато је сачувана новинска форма, и текстови су приказани онако како су и први пут објављени у „Вечерњим новостима“.

Значајна читалачка публика и коментари на „Београдске приче“ били су разлог због кога је и настао овај скуп рубрика које су временом створиле целину. Дабоме, материјал који је пред читаоцем значајно је скромнији од вишегодишњег трајања „Београдских прича“ које су, до овог тренутка, изашле у више од ве стотине тридесет бројева на по четири новинске стране.

Зато је ово свакако прилика да се одужимо саговорницима којима смо дубоко захвални.

Ова „шетња“ кроз „путописе“ у којима аутор не напушта свој град, већ путује остајући у месту, имала је значајну подршку важних градских институција са којима већ дуго имамо дивну сарадњу.

Искрену захвалност упућујем Институту за савремену историју, Историјском архиву Београда, Јавном предузећу „Београдска тврђава“, Музеју града Београда, Архиву и фотодокументацији „Борбе“, Библиотеци града Београда, Музеју аутомобила, Музеју југословенског ваздухопловства, Заводу за заштиту споменика културе града Београда... и осталим пријатељима који се труде да градске обресе и силуете не прогута забрав.

Посебну професионалну, али и пријатељску захвалност дужан сам фоторепортерима „Вечерњих новости“, поготово Војиславу Данилову Фекију и Зорану Јовановићу Мачку, као и колеги Ивану Срећковићу са којим сам и осмислио овај додатак.

Безбројне приче исприповедане су о овом граду. Из њих сазнајемо да ни у чему није први: није највећи, вероватно ни најлепши, додуше, ако узмемо у обзир Винчанску културу, можда је најстарији...

Али је по једном јединствен, а то је београдски дух.

Странци се увек питају како Београђани стално успевају да преживе сваку невољу, а бар су невоље овде чешће од кише.

Зашто толико успешних Београђана широм света пати од исте, неизлечиве болести – носталгије?

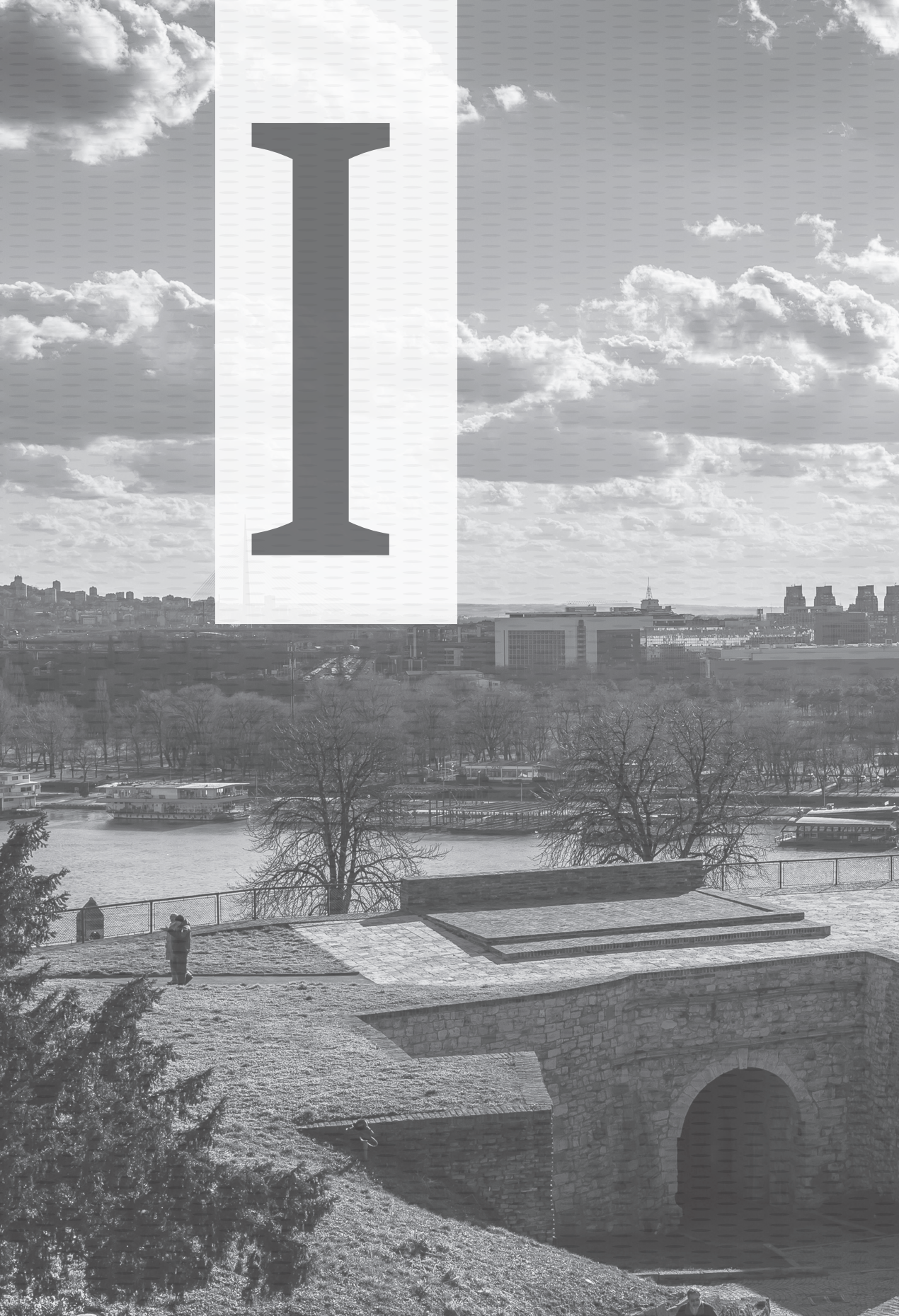
Због чега су овде жене најлепше, бојми најдуховитији, а срдачност део урођеног шарма?

Одакле нам снага да увек будемо насмејани? Која је то енергија која напаја људе са овог поднебља?

Можда је баш о томе ова књига...

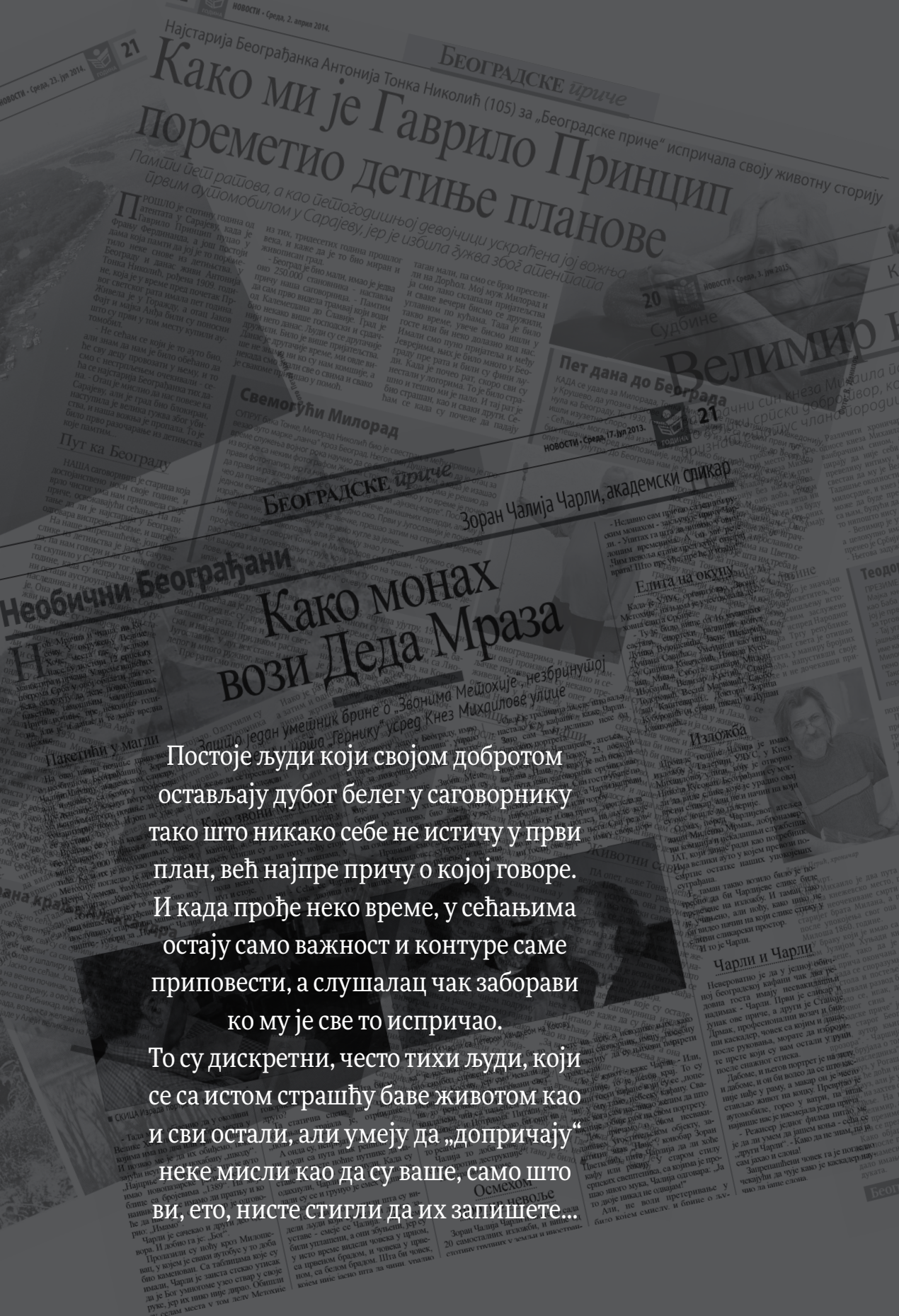
Аутор

I

ДЕО

Како ми је Гаврило Принцип пореметио детиње планове

Памтиш ђејт Рајшова, а као ђејтододишњој девојчици ускраћена јој вожња првим аутомобилом у Сарајеву, јер је избила джва збоз ашеница

ПРОШЛО је стотину година од атентата у Сарајеву, када је Гаврило Принцип пуцао у њу. Она је памти да је у то време била девојчица од пет година. Она је памти да је у то време била девојчица од пет година. Она је памти да је у то време била девојчица од пет година.

Београдске приче
таган мали, па смо се брзо преселили на Дорћол. Мој муж Милорад и сваке вечери бисмо се дружили и уживали по кућама. Тада је било тако време, урече бисмо само ништа, тогте или би неко дозвонио код нас. Имали смо пуно пријатеља и међу њима су били и многи познати људи. Имали смо пуно пријатеља и међу њима су били и многи познати људи.

Пет дана до Београда

КАДА се удала за Милорада, ја сам остала у Кошутицама. Да уопште не знам да је он у Београду, ја сам остала у Кошутицама. Да уопште не знам да је он у Београду, ја сам остала у Кошутицама.

Свемогући Милорад

СМРТ је била Тонка, Милорад Николић био је свемогући. Он је био свемогући. Он је био свемогући. Он је био свемогући.

Београдске приче

Зоран Чалија Чарли, академски сликар

Велимиро

Велимиро је био један од најбољих српских сликара. Он је био један од најбољих српских сликара. Он је био један од најбољих српских сликара.

Пут ка Београду

НАША саговорница је старија која је путовала у Београд. Она је путовала у Београд. Она је путовала у Београд.

Необични Београђани

Необични Београђани су људи који су живели у Београду. Они су живели у Београду. Они су живели у Београду.

Како монах вози Деда Мраза

„Звонима Мейхоије, незбринушој Зошић један уметнички брине о „Звонима Мейхоије, незбринушој Зошић један уметнички брине о“

Постоје људи који својом добротом остављају дубоко белег у саговорнику тако што никако себе не истичу у први план, већ најпре причу о којој говоре. И када прође неко време, у сећањима остају само важност и контуре саме приповести, а слушалац чак заборави ко му је све то испричао.

То су дискретни, често тихи људи, који се са истом страћу баве животом као и сви остали, али умеју да „допричају“ неке мисли као да су ваше, само што ви, ето, нисте стигли да их запишете.

Елита на окупи

Елита на окупи је била група људи који су живели у Београду. Они су живели у Београду. Они су живели у Београду.

Изложба

Изложба је била изложба слика. Она је била изложба слика. Она је била изложба слика.

Кивотни

Кивотни је била кивотница. Она је била кивотница. Она је била кивотница.

Чарли и Чарли

Чарли и Чарли је била кивотница. Она је била кивотница. Она је била кивотница.

Осмехом

Осмехом је била кивотница. Она је била кивотница. Она је била кивотница.

Чарли и Чарли

Чарли и Чарли је била кивотница. Она је била кивотница. Она је била кивотница.

Осмехом

Осмехом је била кивотница. Она је била кивотница. Она је била кивотница.

ГОДИНА
Легенде Сећања која упечатљиво прате велики јубилеј калемегданске атракције - Врта

Куратор у одежди академика
Безмеког вајара

И ВАНВРЕМЕНСКЕ ПРИЧЕ

1. Витешко срце српског официра
2. Букет који је преживео пет ратова
3. Син кнеза Михаила – наследник без оца
4. Гаврило Принцип ми је пореметио детиње планове
5. Први Кинез у Београду
6. Глумац Танасије Узуновић наследио девет дединих кућа, а био осуђен да се сели 32 пута
7. Како се (пре)калио челик
8. Куратор у одежди вајара
9. Томислав Петернек, уметник са фото-апаратом
10. Васа Чарапић, потомак великог јунака
11. Како монах вози Деда Мраза
12. Од диригента до свештеника
13. Од Америчке филмске академије до српске униформе

Пустинска лисица Ровел са Вуком Бојовићем

похрали у Врт наизјуги да се на нега неће паљати бомбе. У педини су доживели сонорну болест. Јер је био однеки безбронје жртва. Дућ и музички опоравак дозвољено да ти фонд животина какав је имао пре рата.

- То су стручњаци који гама у Зоолошкој врти - а можда и да помисли. - Мајсторски животине, а можда неки страјци у луцину да су и како нешто, кришом, у једној писменој пажњане и гаранту рендери.

Бојовићеве памти и како је са привателом лекарима лежио ме не од туберкулозе. Један од њих био болестан од ове ошаке болести и тако љубавице напустио, пренео и остави овој лисици. Србљом, јер је брзо успостављено, па је леце оживљено са успехом.

- Мој велики пријатељ др Дућ Станковић је човек којег сам несталао на муче - каже се Бојовићевим животинама, а пошто је данима смо оне имали пензи Амброзију који нам је био врло драг, а он био Дућета, који се уприто спремао да обави једну операцију у ГАР. Дућет се митом интервенирао, али сам му оставио поруку. Још је после операције, докторе дошао. Шта је могао? Удео је брзо од пензи и замолио да у лабораторији да уради анализе о коме се ради, а када је упутио за име Амброзије Бојовић. И би тако.

Нешто важи, етикета је анализа, а небухвалственом лабораторији је потрожио да Станковићу и извршила анализа: „Да добро докторе, испале да је овај наш друг још... (што напредује)“

- Да видиш, и јесте - искрено одговорио доктор.

Није то једина анегдота везана за Бојовићевог пријатеља, јер је др Станковић једном помогао да пресељују кани су му радилине осле и дали му митна напаша.

- Био је врх, летњи дан, у јаркој док је др Дуће „манушунка“ лопетала Вртом - саби се Бојовић са калемегданском службавану! Зоо-врта спрејана трудом!

Збуњен муж је схватио како је јиниу, уз рети: „Није ти добро, душо, што кући!“

Само др Станковић и дедина су

„Конзилијум добре наде“

Када поменемо имена медицинске елите ове земље, попут директора ГАР др Душана Станковића, академика Зорана Кривошића, професора Марка Бузиширићевца, професора Ђорђа Букаловића, пулмолога др Емилу Студић, ортопеда Стану Бурђенића, професора Мату Штегрлић, секретара за здравство Зорана Ђаковића и многе друге, читави

БЕОГРАДСКЕ
како изгледа када живот некое намени иудну об
наследник безмеког вајара
Пре 77 година у пресидници отворен Зоолошки врт,
који је пре рата имао већу годишњу посећеност,
неги шиб је траг имао сјачовника

ако је Вук Бојовић својим
ремето лежио
уштина Вилхелма упри
лика минималног зоолошког
популације лежио
уштина Вилхелма упри
лика минималног зоолошког
популације лежио

1. Витешко срце српског официра
2. Букет који је преживео пет ратова
3. Син кнеза Михаила – наследник без оца
4. Гаврило Принцип ми је пореметио детиње планове
5. Први Кинез у Београду
6. Глумац Танасије Узуновић наследио девет дединих кућа, а био осуђен да се сели 32 пута
7. Како се (пре)калио челик
8. Куратор у одежди вајара
9. Томислав Петернек, уметник са фото-апаратом
10. Васа Чарапић, потомак великог јунака
11. Како монах вози Деда Мраза
12. Од диригента до свештеника
13. Од Америчке филмске академије до српске униформе

СИН кнеза Михаила
у гробу Београда
како је пре рата
имао већу годишњу
посећеност,
неги шиб је траг
имао сјачовника

ИМЕНА
уштина Вилхелма упри
лика минималног зоолошког
популације лежио
уштина Вилхелма упри
лика минималног зоолошког
популације лежио

БЕОГРАДСКЕ
како изгледа када живот некое намени иудну об
наследник безмеког вајара
Пре 77 година у пресидници отворен Зоолошки врт,
који је пре рата имао већу годишњу посећеност,
неги шиб је траг имао сјачовника

Београдске ирландске борбе око Аде Циганлије

Срце српског официјера

...ој командантша Аугустиа Шмитша, наши официјери послали писмо
...ц који су пронашли у његовом џеџу, а она им од срца захвалила

Албаније и по-
...ић Куновчић нам је
...који се начин Ку-
...јединица борила на
...1914. године, како је то
...добринили, и како је то
...и свега, дирнули су нас до-
...и које је сачувала и које су
...или српски војници после
...чања сукоба.

ЉУДНО ПИСМО

...Мој стриц Петар Куновчић
...био је поручник и чета којој је ко-
...мандовао била је једна од једини-
...ца која је имала залатак да одбра-
...ни Аду Циганлију и на тај начин
...спречи пад Београда - објашњава
...наша саговорница. - Под жесто-
...ком артиљеријском ватром са Бе-
...жанијске косе, непријатељ је на
...почетку сукоба већ заузео трећи-
...ну острва и ситуација на ратишту

Петар Куновчић после рата

...ђена и посела је обалу рукавца
...према Ади Циганлији".
...Друга чета, поручника Ради-
...шаша, запосела је положај код та-
...отишла на утоку Топчидерске ре-
...ке у Саву. Једна чета, капетана
...Обрада Лазаревића остала је у
...резерви на Чукарици, „вешто
...скољњена позади кућа, да људи
...узалудно не гину".
...- Према плану мајора Ђукића
...и његовом личном руковођењу,
...требао је дочекати Аустро-ма-
...ђаре и тек онда кренути напред
...- бележи Куновчић. - Чим су
...кренули у напад, чета са Обре-
...новачког пута отворила је боч-
...ну ватру, а артиљерија са Бано-
...вог брда тукла је у главу напа-
...у једном тренутку, када је
...кренемо на Јуриш,
...стао командант
...овник Ау-

Писмо госпођици Шмит Извештај ћерки о херојској смрти очевој

„Ми, српски официјери, на челу са мајором Ђукићем, сматрали смо за своју дужност, да гђици известимо о херојској смрти ње-
ног оца и написали смо јој писмо, отприлике следеће садржине”,
- Поштована госпођице, принуђени смо и морамо ми да будемо ти ко-
бележи Петар Куновчић.
- Поштована госпођице, са тешким срцем и болом у души, иако
ћемо први да Вам јавимо тешку вест, која Вас је заресила, да је
Ваш неумрли тата, херој-официјер и командант 32. аустројског
ка, данас херојски пао на челу свога пука, бранећи свога Ца-
своју земљу и своју заставу, а у тешкој борби на српском з-
шту на Ади Циганлији. Иако сте изгубили оца, имате са ње-
се поносите, јер је херојски и достојно једног витеза хе-
цира, пао на пољу чести, бранећи своју отаџбину. Ма-
Вам је тешко, имаћете једну моралну сатисфакцију, к-
животу одржавати, и са којом ћете се Ви у свакој пр-
јим оцем поносити и дичити. У исто време извешт-
смо данашњом улутницом послали Вам 4.000 кро-
жних, који смо новцак направили са свим
смом, и молимо Вас да нас о пријему овога но-
нам је много стало до тога да примите и нов-
Вашег оца достојно смо сахранили са свим
вајући његов гроб једном примерном кро-
сврше ове операције ратне и заведе ми-
поштованом породицом доћи у Србију
достојно сахрањено и гроб очуван, по-
ће да живог оца видите, оно бар да
ните даље шта за сходно да нађете
Примите наше најискреније и вит-
лима Вашима Бог подари дуг и с-

...ић Куновчић

...била је веома тешка за српске
...војнике.
...Требао је извршити противу-
...и то „на нож и бомбу”, како
...ишло у ондашњем војнич-
...али Ада је била не-
...ла у жбуње и
...и до тешко
...и до тешко

...густ Шмит, машући сабљом ле-
...во и десно тога, као изнебух-
...риш. После тога, као изнебух-
...долетео је један аустројски в-
...ник салутирајући и пружив-
...му једно писмо. Тај трен-
...био је одсудан за даљи ток
...ке.

Није наређење

...- Мој стриц је после
...ко су сви разумели да
...рукама аустроугарск-
...сигурно било наређе-
...и решили су да кре-
...кар последњи пу-
...Олга Николић Ку-
...нички су приб-
...гу и почели

Витешко срце српског официра

„Вечерње новости“, 23. јул 2014.

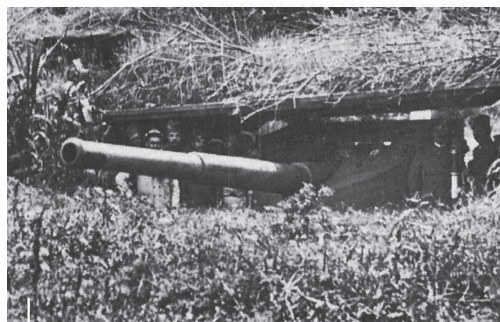
Давно је речено како у сваком рату страдају они који се међусобно не познају, а за рачун оних који се и те како добро знају. Једна од тих прича испричана је пре стотину година, почетком Првог светског рата на београдској Ади Циганлији.

Олга Николић Куновчић, пензионисани професор и уредни хроничар невероватних прича своје породице, упознала нас је са овом причом. Њен стриц био је Петар Куновчић, јунак Првог рата, изузетно образован човек и мудри записничар бурних догађаја свога времена. Куновчић је био адвокат, амбициозан човек који је муњевито завршио студије права, који је за собом оставио необјављене белешке које његова рођака до данас са љубављу чува. Био је један од оних који су издржали сурову судбину Срба који су преживели Велики рат, али тако што је морао да прегрми све муке преласка преко Албаније и повратка кући.

Српска војска је кренула у победоносни напад када је видела да је аустроугарском команданту Аугусту Шмиту уручена коверта, али то није било наређење за офанзиву, већ писмо његове забринуте ћерке

Српски осматрач за време битке на Ади Циганлији

Артиљерија спремна за дејство

Куновчићева јединица се борила на Ади Циганлији 1914. године, а како су је одбранили и колико је то био крвав и мучан сукоб најбоље говоре документи које је Олга сачувала после окончања рата.

КОБНО ПИСМО

– Мој стриц Петар Куновчић био је поручник и чета којој је командовао била је једна од јединица која је имала задатак да одбрани Аду Циганлију и на тај начин спречи пад Београда. Под жестоком артиљеријском ватром са Бежанијске косе,

Предах у рову |

Припреме за битку |

непријатељ је на почетку сукоба већ заузео трећину острва и ситуација на ратишту била је веома тешка за српске војнике.

Требало је извршити противудар, и то „на нож и бомбу“, како се говорило у ондашњем војничком жаргону, али Ада је била неприступачна, зарасла у жбуње и густо растиње, па је било тешко пробити се кроз њу ноћу и тако напасти непријатеља. План је ипак скован.

Петар Куновчић је забележио како је „план осмислио мајор Ђукић, а моја чета била је распоређена и посела је обалу рукавца према Ади Циганлији“.

Друга чета, поручника Радишића, запосела је положај код тадашње карауле „Јарац“, а трећа је отишла на утоку Топчидерске реке у Саву. Чета капетана Обрада Лазаревића остала је у резерви на Чукарици, „вешто склоњена позади кућа, да људи узалудно не гину“.

„Према плану мајора Ђукића и његовом личном руковођењу, требало је дочекати Аустро-Мађаре и тек онда кренути напред“, бележи Куновчић. „Чим су кренули у напад, чета са Обреновачког пута отворила је бочну ватру, а артиљерија са Бановог брда тукла је у главу нападача. У једном тренутку, када је требало да кренемо на јуриш, одједанпут је устао командант 32. регименте потпуковник Аугуст Шмит, машући сабљом лево и десно и позивајући на јуриш. После тога, као изнебуха, долетео је један аустријски војник салутирајући и пруживши му једно писмо. Тај тренутак био је одсудан за даљи ток битке.“

НИЈЕ НАРЕЂЕЊЕ

– Причао је мој стриц после како су сви разумели да је писмо у рукама аустроугарског официра сигурно било наређење за напад, и решили су да крену напред, макар последњи пут. Очајнич-

„...иако смо непријатељи, морамо да нам јавимо тешку вест да је ваш неумрли тата данас херојски пао на челу свога пука, бранећи свога цара, своју земљу и своју заставу...“

ки су прибрани последњу снагу и почели да бацају бомбе. Остало је записано име каплара Милутина Јанковића, који је успео да добади бомбу до аустроугарског команданта, а ова је експлодирала тачно пред потпуковником Аугустом Шмитом, усмртивши га на месту, заједно са једним мајором и једним поручником.

Тада је битка преломљена, а освајачи су почели панично да се повлаче понтонским мостом ка левој обали Саве и Бежанији. Штавише, српски топови са Бановог брда су чак погодили понтон, па су се многи аустроугарски војници нашли у Сави.

После сукоба, на Ади је остало много погинулих, а српски војници су сахранили све жртве.

„Официре, наше и њихове, сахранили смо, како ред налаже, са свим војничким почастима“, забележио је поручник Куновчић. „Пре него што смо команданта покопали, нашли смо у његовом џепу још неотворено писмо које је дошло из Швајцарске од његове кћери јединице, а које му је предао његов војник, ордонанс, уочи самог нашег јуриша. А нас је предавање тог писма нарочито раздражило и увећало нашу енергију за борбу, мислећи да он то предаје наредбу за напад и тиме је потенцирано наше херојство. Тако смо, благодарјећи томе ордонансу, а у том критичном моменту, пре времена кренули у напад и наш циљ остварили, уништењем непријатеља на Ади.“

Тако је једно дечје писмо учинило преокрет у пресудној бици за одбрану Београда.

„Текст писма ћеркиног које смо нашли неотворено био је обичан, као што општи дете са својим оцем, а нарочито нежност женског детета провејавала је кроз све редове“, написао је даље Петар Куновчић. „У свакој реченици опомињала је свога оца да се чува и да се много не излаже смрти. Као јединица ћерка нарочито је нагласила да би желела да види свога тату јунака, после свршеног рата, да са њиме и даље као његово дете проживи, и томе слично.“

Тада су војници и официри урадили нешто што данас изгледа незамисливо, али тада је витештво још постојало. Одлучили су да одговоре ћерки потпуковника Аугуста Шмита, а будући да су код погинулог пронашли и одређену своту новца, послали су и паре поштанском упутницом унесређеној девојци.

Он је био непријатељ, али и војник, баш као и они. Препис писма које је српска војска послала госпођици Шмит, поручник Петар Куновчић је сачувао.

Иако је ратна бура тек почела, а затим и однела више од 10 милиона жртава широм

Ја сам многим другарицама, уплаканих очију давала Ваше писмо да га прочитају и оне су заједно са мном плакале и дивиле се пажњи српских хероја и официра

Петар Куновчић по завршетку рата

Професор и хроничар Олга Николић Куновчић |

планете, наши војници су после неколико месеци чак и добили одговор госпођице Шмит.

У време у којем је заборављено витештво оног доба, захваљујући Олги Николић Куновчић, преносимо текст оба сачувана писма.

У знак сећања на оне који су били витезови свих зараћених страна.

ПИСМО ГОСПОЋИЦИ ШМИТ: ИЗВЕШТАЈ ЋЕРКИ О ХЕРОЈСКОЈ СМРТИ ОЧЕВОЈ

„Ми, српски официри, на челу са мајором Ђукићем, сматрали смо за своју дужност, да гђицу известимо о херојској смрти њеног оца и написали смо јој писмо, отприлике следеће садржине“, бележи Петар Куновчић.

„Поштована госпођице, са тешким срцем и болом у души, иако смо непријатељи, принуђени смо и морамо ми да будемо ти који ћемо први да Вам јавимо тешку вест, која Вас је задесила, да је Ваш неумрли тата, херој официр и командант 32. аустријског пука, данас херојски пао на челу свога пука, бранећи свога цара, своју земљу и своју заставу, а у тешкој борби на српском земљишту на Ади Циганлији. Иако сте изгубили оца, имате са њиме да се поносите, јер је херојски и достојно једног витеза хероја-официра, пао на пољу части, бранећи своју отаџбину. Ма колико да Вам је тешко, имаћете једну моралну сатисфакцију, која ће Вас у животу одржавати, и са којом ћете се Ви у свакој прилици са својим оцем поносити и дичити. У исто време извештавамо Вас да смо данашњом упутницом послали Вам 4.000 круна, преко надлежних, који смо новац нашли у џепу Вашег покојног оца са писмом, и молимо Вас да нас о пријему

Оваква пажња
достојна је само
српских хероја
официра и ја сам Вам
за то вечно захвална

овога новца известите, јер нам је много стало до тога да примите и новац и писмо.

Вашег оца достојно смо сахранили са свим почастима, обежавајући његов гроб једном примерном крстачом, тако, да кад се сврше ове операције ратне и заведе мир, Ви можете са Вашом поштованом породицом доћи у Србију и наћи тело Вашег тате достојно сахрањено и гроб очуван, па кад бар нисте били те среће да живог оца видите, оно бар да видите његов гроб, и да учините даље шта за сходно да нађете.

Примите наше најискреније и витешко саучешће, да Вама и осталима Вашима Бог подари дуг и срећан живот.“

ОДГОВОР ИЗ ШВАЈЦАРСКЕ: ЗАХВАЛНОСТ И ПОШТОВАЊЕ

„После дужег времена, и то почетком 1915. године, добили смо одговор гђице Шмит из Швајцарске“, преноси у својим записима Куновчић.

„Поштована господо, Ваше писмо примила сам са највећом захвалношћу, иако је оно за мене било посве кобно без обзира на све лепе моменте које сте Ви у том писму изнели. Заста, оваква пажња достојна је само српских хероја официра и ја сам Вам за то вечно захвална. Исто тако и новац сам примила на коме Вам такође хвала. У овим тешким моментима по нашу целу породицу, ово Ваше писмо заиста је окрепљујуће утолико пре и више, што је наш тата заиста завршио свој живот на бранику своје Отаџбине, достојно сваког дивљења и заиста ћу се вечито поносити својим драгим оцем, који је умео и знао како се ћесар и Отаџбина брани и он је потпуно одговорио својој дужности, и као официра и као човека Аустроугарске монархије и ми се дивимо и дивимо се његовом ретком херојству, како Ви то у Вашем писму нарочито наглашавате и подвлачите. Ја сам већ многим мојим другарицама, уплаканих очију давала Ваше писмо да га прочитају и оне су заједно са мном плакале и дивиле се пажњи српских хероја официра. После овога писма нарочито ценимо херојске подвиге малене србијанске војске, која је достојна сваког дивљења, поштовања и хвала.

Ја Вас молим, да верујете у то, да сам ја и цела наша породица Вама вечито захвални и радоваћу се, ако будем жива и здрава, а по завршетку овог несретног рата, да могу да дођем у Србију, да обиђем гроб мога оца и евентуално преместимо га у Беч, а да Вама и лично захвалим на свему учињеном око достојне сахране мога витешког родитеља, као и извештаја о свему.

Поред моје захвалности молим да примите уверење мог одличног поштовања.“

Букет који је преживео пет ратова

„Вечерње новости“, 28. мај 2014.

У природи људској је да сакупља, неко марке, неко значке, неко паре, а неко породичну историју.

Овим речима дочекао нас је на Дорћолу Слободан Јовановић, човек широког образовања и животног искуства, који представља оличење шест генерација које од 1820. године живе у Београду.

Јовановић је, баш као и његова породица, укрштајући корене Београђана различитих нација, значајан део каријере провео у Европи и свету, што је учврстило његово поштовање и љубав за свој родни град коме се увек са поносом враћа.

На почетку разговора одмах нас је опчинио. Извадио је из фиоке уредно спремљене фасцикле са фотографијама и записима својих предака, а онда је нарочитом пажњом отворио једну посебну међу њима у којој су се налазили делови пресованих биљака чију сврху нисмо одмах разумели. Поред је наслонио фотографију са венчања баке Данице и деде Трифуна Јовановића. Испред нас, запрепашћених, на столу је стајала слика младенаца од пре 104 године, и пресовани букет цвећа. То је био исти онај бидермајер који се види на фотографији, а који је бака носила на венчању.

ДВОЈАКО ПОРЕКЛО

Слободан потиче од две старе београдске породице. Са мајчине стране деда му је био Андреја Делини, а бака Софија Петровић, тако да већ има „озбиљну“ мешавину грчко-француско-српске крви.

– Први предак, из првих деценија 19. века, био ми је Антоније Делини, физикус. Ово звање означавало је самоуког лекара који је правио мелеме. Својевремено је излечио турског пашу и заузврат је добио део куће на углу Васине и Змај Јовине, иако је био аустроугарски грађанин. Убрзо шири овде клијентелу и пребацује породицу. Његов син Андреја, под притиском Милошевог закона и уређивања области лечења од стране државе, одлази у Минхен на школовање. Наиме, 1845. године, донет је Закон о апотекама и академска титула била је обавезна.

Да све баш не би „ишло глатко“, његов син Коста наследио је апотеку, али он се дао у глумце и режисере, па је основао прво путујуће позориште „Синђелић“ у Нишу, док млађи син Никола преузима апотеку која се налазила на улазу у Кнез Михаилову улицу, преко пута данашње палате, а некадашње кафане „Албанија“.

Риста Јовановић у кафани „Таковски грм“ доживео највећи бојемски комплимент: конобари су му уградили фиоку у његов стални кафански сто, да му се нађе за ситнице попут новина, наочара...

Са очеве стране, Слободан потиче од Трифуна Јовановића из Врања, који 1890. године креће у Беч и Берлин на занат, а по повратку прави ортаклук са Животом Лазаревићем који је претходно завршио занат у Паризу. Већ 1903. године, отварају кројачку радњу која прераста у озбиљно предузеће са десетинама запослених, развијају посао, а 1913. купују и плац на коме се данас налази Хотел „Сплендид“. Дабоме, као добростојећи, заједно су ишли у лов на дивље патке по баруштинама које су се простирале у области где је данашња Славија.

– Пошто су умели мудро да улажу новац, ускоро су изградили хотел. Са данашње тачке гледишта можда звучи као куриозитет, али су сав новац држали у српским банкама. Памтим деду и дан када сам га питао зашто нису користили швајцарске банке. Добио сам одговор пун самопоуздања: „Зашто кад су српске биле исто тако сигурне!?“

Када Михаило Пупин долази у Београд, 1921. године, Јовановићев деда Трифун је један од оснивача „Српско-американске банке“.

Међу фасциклама су банкноте из оног доба, као и први статут ове финансијске институције која је била посвећена нашим исељеницима и начину да пласирају капитал у домовини.

Важна чињеница је да је од 1830. године кнез Милош у Србију доводио школоване странце да му уреде државу. Тако су у наш град почели да пристижу квалификовани људи. Као, на пример, када је Бајлони, власник чувене пиваре, пошао у САД, пут га је водио кроз Београд, а када се зауставио у нашој вароши само је рекао: „Овде је Америка“.

Када Београђани данашњице напуштају свој град, кажу да „одлазе у бели свет“.

Породица Јовановић пуне 104 године чува испресован бидермајер са венчања баке Данице и деде Трифуна из Саборне цркве, 1910. године

Сви банкари, трговци и занатлије у једном кадру из 1924. године; Кнез Михаилова, српски Вол Стрит оног времена

– Тада су људи долазили у Бели град и настањивали се у њему, без обзира одакле стижу. Поистоветили би се с њим, прихватили менталитет, начин живота и размишљања. Чак и Јевреји, који су по традицији затворенији, овде су били врло блиски са другима.

БЕОГРАД И ПАРИЗ

Одрастао је наш саговорник у Београду, завршио палеонтологију и геологију, а највећи део живота бавио се трговином. Око 28 година провео је у Швајцарској, Паризу, Москви... Укрштајући знања „белог света“ и „Белог града“, из њега напросто извире понос што је Београђанин. Али, на посебно достојанствен начин говори о свом пореклу.

– Архитектура града одражава карактер и менталитет становништва. Када се у Паризу попнете на неку високу зграду, угледате потпуно равну линију кровова која одражава хармонију, ред и дисциплину, али и једно линеарно размишљање људи који ту ставају, размишљају, живе... Ако се попнете на моју, или неку другу зграду у Београду, видећете око себе архитектонски хаос, неред, потпуну урбану збрку. Међутим, колико год да се одаје неестетска слика урбане целовитости и непланске изградње, таква, реална архитектура нашега града указује на огромну индивидуалност људи у мишљењу, који у том хаосу могу да се снају и пронађу своје место у времену и простору.

Слободан сликовито објашњава да је, путујући по свету, веома лако могао да препозна Београђанина.

– Одређује га нека врста лежерности, адаптабилности, космополитизма. У њему ћете видети јасну ширину и духовитост којом се брани од свих судбинских догађаја и ситуација на које је навикао на овим просторима. Јер, Београд је, метафорично речено, једна врста Вавилона, који се стално руши и наново гради. То је можда и објашњење зашто је вечно млад и са неком посебном енергијом.

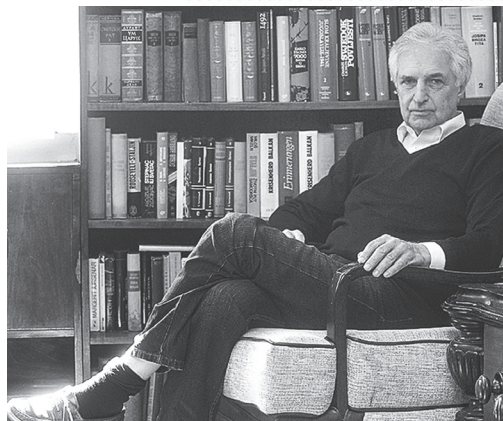
– Истовремено, Париз је изгубио један значајан део свог идентитета у тренутку када су му срушили „Les Halles“, или „Трбух Париза“, велику тржницу која је доминирала градом.

– Зато се овде, у Београду, моји пријатељи и ја састајемо традиционално у кафани „Код Србе“, поред Бајлонијеве пијаце. Себе називамо „Последња кафанска одбрана града“ пред налетима енормних „шопинг-молова“. Не постоји град у свету који свој шмек одражава кроз толико игнорисање и непоштовање ауторитета, поготово у кафани. Безброј пута су уважени универзитетски професори имали озбиљна научна запажања, да би их кафански камаради једноставно, напрасно сасекли речима: „Ти ћеш да ми кажеш“. Нико овде није пророк. Посебно не у кафани. Не будите у заблуди: београдске кафанске умове не можете да нађете више у светским метропола-

Београд је, метафорично речено, једна врста Вавилона, који се стално руши и наново гради. То је можда и објашњење зашто је вечно млад и са неком посебном енергијом

Аптека „Делини“, власништво Јовановићевих предака на некадашњем почетку Улице кнеза Михаила

Шест генерација рођених у Београду – Слободан Јовановић

ма. Они немају онакве враголије духа које су донедавно „расипали“ Капор, Тирнанић, Прелевић, Гробаров...

Најзад, иста крв тече кроз вене нашег саговорника, као што је колала кроз крвоток његових предака.

Брат Јовановићевог деде Трифуна, Риста Јовановић, био је оличење београдског бoема с почетка 20. века. Чули смо неке од његових кафанских искри.

– Риста се оженио тек у 86. години. До тада је водио бoемски живот седећи често у „Таковском грму“, култној кафани. Замислите какву привилегију је доживео, када су конобари у столу, за којим је

Први странци,
који су дошли у
Милошево доба, а
били веома битни и
у Михаилово време
и после њега, дижу
својим вештинама,
искуством и
капиталом класу
наших младих људи
који се школују
у свету, али се
обавезно враћају у
Београд

Риста стално седео, уградили и фиоку, како би имао где да држи начаре, новине и ситнице...

Врхунац мангуплука и еротике оног доба, настајао би када би деда Риста намерно поливао воду по улици која се налазила уз кафанску башту, па су ондашње даме морале, пролазећи туда, благо да подигну хаљине, а онда би се појавио глежањ, што је био врх онога што је мушко око могло да досегне. Све остало била је пука машта...

– Једна од многобројних визија и ставова које би требало да имамо сачуване за будућност и правац којим би Београђани требало да кроче, била је: „Главни мото треба да буде како није све куповна моћ, већ да животна моћ представља основну снагу нашег менталитета“.

– Провео сам скоро три деценије у иностранству. Видео сам и онај, прошли, и овај свет данашњице, а можда слутим и онај будући. Не схватите погрешно оно што ћу рећи кроз кратку историјску памет или штур и краткорочна сећања: Биће оно што је било. Сада је све у парадоксу и у свету треба да се изгради компромис заједништва. Да се поврати изгубљено достојанство човека који је мера свих ствари. Мој оптимизам је везан за природњачки дух. Јер, како кажу Руси: „У природи нема лошег времена“.

ШТА ЈЕ ТРАДИЦИЈА

Сазнали смо и како на тему историје, као учитељице живота, размишља Београђанин чији преци су градили Београд готово два века.

– Бонапарта је једноставно објаснио шта је то историја: прича која је опстала.

– Први странци, који су дошли у Милошево доба, а били веома битни и у Михаилово време и после њега, дижу својим вештинама, искуством и капиталом класу наших младих људи који се школују у свету, али се обавезно враћају у Београд.

Све стечено знање у Бечу, Минхену, Паризу и другим градовима донели су овде.

– Да ли то има паралелу са данашњим одласком младих у свет!? Зато је дијаспора изузетно важна тачка спајања вештина и знања Запада, које су стекли тамо, и интегралног погледа на свет, духа и менталитета који им је дао овај простор изоштрен током бурног судбинског трајања.

– Нешто, ипак, тешко могу да разумем. Ако су већ странци долазили овде и населили се у Београду кога су заволели, зашто онда они који из Србије дођу у овај град не умеју да заволе београдски начин гледања на живот? Дух овог града је вишеслојан, суптилан и страствен, а они желе да га промене и наметну неки свој. Из лицемерја, исти тај човек после оде, на пример, у Аустралију, и тамо потпуно поприми њихов менталитет.

Син кнеза Михаила – наследник без оца

„Вечерње новости“, 3. јун 2015.

На Новом гробљу у Београду постоји место где је сахрањен Велимир Теодоровић, син кнеза Михаила, српског владара који је отишао у историју без наследника. Тако је било у оно доба, крајем 19. века, када ванбрачна деца ни у ком случају нису могла да буду призната, поготово у свету оних који су привилеговани и имају „плаву крв“.

МАРИЈА ИЗ РОГАШКЕ СЛАТИНЕ

Кнез Михаило био је значајан српски владар и просветитељ, човек који, према мишљењу историчара, има сасвим заслужено место „на коњу“ испред Народног позоришта, на Тргу Републике. Па ипак, са овог света је отишао после атентата, у маниру бројних српских вођа, напустивши своје следбенике и не дочекавши природну смрт.

Кнез Михаило је два пута долазио на кнежевско место, први пут пре неочекиване смрти свог старијег брата Милана, а потом после упокојења свог оца, кнеза Милоша, 1860. године.

У браку са кнегињом Јулијом Хуњади кнез није имао деце, тако да је њихова брачна прича окончана 1865. године, када се споразумно одвајају „од стола и постеље“, како су тада називали развод брака.

– Знало се, ипак, да кнез има ванбрачног сина – каже један од хроничара старог Београда Драган Перић, аутор књиге „Место до прозора“. – Чаршија је више него бурно брујала о томе. Знало се да му је „наследника“ родила Марија Бергхауз, у Рогашкој Слатини. Тај момак ће доћи на свет као Виљем Бергхауз, али је у седамнаестој години, на захтев оца, прешао у православље. На крштењу је добио име Велимир, а за презиме је узео старо презиме свог деде Милоша, па се презивао Теодоровић.

После погибије кнеза Михаила, намесништво је овом човеку дало имање у Румунији и 35.000 дуката.

Различити хроничари бележе односе кнеза Михаила са својим ванбрачним сином, али потенцирају да није себи допуштао превелику интиму, иако је био свестан да му је Велимир син. Тадашње околности биле су немилосрдне, и кнез је знао да

Велимир Теодоровић

Кнез није имао порода са кнегињом Јулијом Хуњади, али му је у Рогашкој Слатини рођен ванбрачни син Виљем Бергхауз, који ће касније постати Велимир Теодоровић

ванбрачног очинства – кнез Михаило Обреновић

Гробница српског добротвора Велимира Теодоровића на Новом гробљу

не може да буде превише близак са њим, будући да му околности то нипошто нису дозвољавале.

Перић нас је подсетио да је Велимир умро у 49. години, и да је целокупно имање које је стекао пренео Србији. Његова задужбина дуго је остала позната као „Велимиријанум“.

После Првог светског рата, пренет је и сахрањен на Новом гробљу, а његова гробница постоји и данас.

ДОЖИВОТНИ БЕЛЕГ

Син кнеза Михаила понео је у гроб још један тежак животни ударац. Будући да је био ванбрачно дете, иако довољно имућан није могао да заснује брак са женом коју је волео. Како год, и после његове смрти лист „Време“ дописује један део његове биографије, кроз реакције читалаца на усуд несрећног човека.

Тако овај дневни лист објављује допис једног од упућених познавалаца Велимирове биографије, уз додатне детаље:

„Покојни Велимир, у чијим је жилама одиста текла кнежевска крв, после покушаја да се ожени са неком девојком бољег порекла, одрекао се женидбе потпуно јер је увидео да се због свог порекла као ванбрачно дете, не може оженити како он жели.

Услед тога, он се решио на једну незакониту везу, са једном девојком, Немицом, веома велике лепоте. Он је ту особу искрено волео, а доказ за то је што је на њу искрено мислио састављајући

свој тестамент. Он је њој оставио доживотну ренту од 4.000 марака годишње, колико је за своје напредовање првенствено и тачно примала. Та је особа и данас жива као убога старица пука сиротиња, јер њој Управа Фонда и данас шаље 4.000 марака кад та сума представља само динара 17! (Подсећамо, то је било време немачке инфлације када је марка била жестоко обезвређена.) Пријатељи покојног Велимира заузимали су се код Фонда да јој се шаљу динара 5.000, колико је некада Фонд употребљавао за куповину тих марака 4.000, али све без успеха.“

„Ове речи пишем у тенденцији – кад молбе и представке нису помогле – да се овој убогој старици олакшају последњи дани живота и да се тиме испуни племенита жеља покојног Велимира да се његовој љубави осигура сигуран опстанак“, пише један од поштовалаца тражећи да се испоштује последња жеља кнез Михаиловог сина.

НЕМИЛОСРДНА ВРЕМЕНА

Тако је једна прича обележила, не само статус једног човека него његову комплетну судбину. Иако је упамћен као велики српски добротвор, Велимир никад није осетио очинску љубав како то ред налаже, а када је сâм хтео да оформи породицу – и то му је било ускраћено.

После су инфлаторна времена, „укрштена“ са немилосрдном бирократијом, исту благод и животни егзистенцијални мир ускратила и његовој љубави. Иако су читаоци знали име времешне даме чију су судбину сажаљевали, добронамерним маниром оног времена нису јој поменули име.

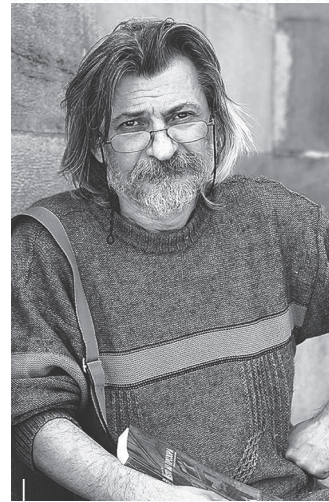
Важно је поменути и да презиме Теодоровић није био слушајан избор несрећног Велимира.

Мајка кнеза Милоша Обреновића, која је касније ушла у историју као Баба Вишња, имала је три сина: Јеврема, Јована и Милоша. Када јој је први муж умро, са „необичним миразом“ од три момка удала се за трговца Обрена, са којим није имала деце.

Перић нам је рекао и да је тај угледни човек тројицу момака прихватио као своје синове.

– У знак поштовања и захвалности они узимају његово име као породично презиме. Тако се Милош неко време представља као Милош Теодоровић Обреновић, а касније се ово „Теодоровић“ постепено губи, и он у историју улази са именом по коме га данас памтимо.

Тако је Велимирова потреба да на симболичан начин ипак обележи своје порекло, иако су га називали копилетом, била веома јасна и потпуно разумљива.

Хроничар Драган Перић

На Новом гробљу је гробница великог добротвора Велимира, који је у љубави имао исти усуд као и његов отац

Гаврило Принцип ми је пореметио детиње планове

„Вечерње новости“, 2. април 2014.

Антонија Тонка Николић (1909-2014)

И после сто година бака Тонка је памтила како је отац сместио у аутомобил и хтео да јој покаже Сарајево, али је Гаврило пуцао у Фердинанда, па је осујетио посету, што му она никад није заборавила

Прошло је стотину година од атентата у Сарајеву, када је Гаврило Принцип пуцао у Фрању Фердинанда, а још је жива дама која памти да јој је то пореметило неке снове из детињства. У Београду смо разговарали са Антонијом Тонком Николић, рођеном 1909. године, која је у време пред почетак Првог светског рата имала пет година. Живела је у Горажду, а отац Јаков Фајт и мајка Анђа били су поносни што су први у том месту купили аутомобил.

– Не сећам се који је то ауто био, али знам да нам је било обећано да ће сву децу провозати у њему, и то смо с нестрпљењем очекивали – сећа се најстарија Београђанка давно протеклих дана. – Отац је мислио да нас повезе ка Сарајеву, али је град био блокиран, наступила је велика гужва због убиства, и наша возња је пропала. То је било прво разочарање из детињства које памтим...

ПУТ КА БЕОГРАДУ

Госпођа Антонија је старица која достојанствено носи своје године, и врло чистог ума нам је приповедала своје приче, освежавајући сећања. На питање да ли је најстарија у Београду, одговорила је вистрено: „Богме, и шире!“

На наше запрепашћење, још неке слике из детињства је јасно сачувала, па нам је испричала и да се много света скупило у Сарајеву тог јуна 1914. године, када су испраћани посмртни остаци

аустроугарског престолонаследника и његове супруге Софије. Све се одвијало у гужви на сарајевској железничкој станици, одакле су упокојене несудођене владаре возом отпремили у Беч.

Тонка Николић је најмлађе од једанаесторо деце, колико су имали њени родитељи, и до данас је надживела сву браћу и сестре. Четворогодишњу основну школу је завршила у Сарајеву, а онда су се родитељи преселили у Горажде. Отац јој је био немачког порекла по оцу, био је ковач и колар, а занат је завршио у Бечу. Мајка Анђа била је Српкиња из Босне.

– Удала сам се 1930. године за рођеног Београђанина Милорада Николића, иначе Цинцарина. Он је био сналажљив и довитљив човек, радио је свакакве послове и лако их је мењао уколико би неки кренуо наопако. Прво је био таксиста у престоници, 1928. године, а онда је возио аутобус. Једном је, због неке утакмице возио фудбалере Сарајева у Горажде и тамо смо се срели. Одлучили смо да се уземемо, моји су били против, али љубав је то...

Одмах после удаје за Милорада, Тонка је прво отишла у Македонију, у Крушево, да упозна његове родитеље. Затим је са мужем први пут кренула ка Београду. Те, 1930. године, возови су из Македоније до Београда ишли изузетно споро. Сећа се да је могла да изађе из воза како би протегнула ноге, мало би пешачила поред композиције, идући истом брзином као и воз, а онда би опет ушла унутра. До Београда им је требало пет дана!

Бака Тонка се сећа главног града из тих тридесетих година прошлог века, и каже да је то био миран и живописан град.

– Београд је био мали, имао је једва око 250.000 становника. Памтим да сам прво видела трамвај који води од Калемегдана до Славије. Град је био некако више господски и срдачнији него данас. Људи су се другачије дружили. Било је више пријатељства. Данас је другачије време, ми овде више не знамо ни ко су нам комшије, а некада смо знали све о свима и свако је свакоме притицао у помоћ.

А сећа се и сахране краља Александра Карађорђевића после атентата у Марсељу, 1934. године.

– Била је велика гужва, сви су се сјатили на улице, а у Београд су дошли и „силни царевци“ са свих страна. Била сам у шпалиру испред „Лондона“. Тамо сам чекала поворку. Јасно се сећам. Још сам многе познате Београђане испратила на вечни починак, тада је био ред да се угледним људима дође на сахрану, а ово је био мали град. Тако памтим када је умро Владислав Рибникар, мислим да су њега испратили негде изван града, возом са железничке станице, а сећам се и сахране Моше Пијаде у Гробници народних хероја на Калемегдану...

Преживела је пет ратова! Поред ње су „протутњала“ два балканска рата, Први и Други светски и, најзад, онај приликом распада Југославије.

Веома је битно да се људи слажу и поштују, из слоге се све добро рађа

„Путовање железницом из Македоније за Београд трајало је пет дана, а ја сам силазила повремено из воза да протегнем ноге, корачала бих неко време поред композиције, идући истом брзином као и воз, а онда би опет ушла унутра“

– У дуг век стане и много лепог и много ружног. Пре рата смо почели живот у Јатаган мали, па смо се брзо преселили на Дорћол. Мој муж Милорад и ја смо лако склапали пријатељства и сваке вечери бисмо се дружили, углавном по кућама. Тада је било такво време, увече бисмо ишли у госте или би неко долазио код нас. Имали смо пуно пријатеља и међу Јеврејима, њих је било много у Београду пре рата и били су фини људи. Када је почео рат, скоро сви су нестали у логорима. То је било страшно и тешко ми је пало. И тај рат је био језив, као и сваки други. Сећам се када су почеле да падају бомбе 6. априла ујутру, 1941. године. Многи су тада страдали.

За време Другог светског рата, бака Тонка и њен муж селе се са Лиона на Коњарник. Узели су у закуп кућу око које је био виноград. Вечито сналажљив, муж Милорад досетио се да почне да прави плави камен, неопходан виноградарима, и тако су трампили овај производ за брашно и сељачке производе, па су некако преживели. После рата се опет селе, овог пута у Козарчеву улицу, где Тонка Николић и данас живи.

НЕМЦИ, РУСИ, НАШИ...

После четворогодишње окупације, бака Тонка се даље сећа ослобођења, Руса, партизана... Каже да је хтела да види Пеку Дапчевића како ће, на белом коњу, да ујаше у слободни Београд, али није успела да се пробије кроз гужву. Сликвито памти све који су тих година протутњали кроз град.

– За време окупације су Немци били мирни, макар их ја тако памтим. Нису нас дирали уколико им се не супротстављамо. Штавише, ја сам се породила 1941. године са сином Душаном, и када сам улазила у немачку команду да узмем пропусницу, чак су ми и помагали да се попнем уз степенице. Били су страшни ако им се неко супротстави, и стрељали су сто за једнога. То је било ужасно. Са друге стране, партизани који су дошли, били су „и овакви и онакви“. Неки су били добри, а други, богме, дрски. Све је зависило како који наиђе. Руси су умели да буду незгодни, сећам се да су дошли до наше куће у чијем подруму је било вина и ракије јер смо гајили виноград, и било је право чудо како су све брзо попили. Страшно је било после ослобођења, када су убијали све који су сарађивали са Немцима. Сећам се, ту код школе „Војислав Илић“ била је једна велика рупа. Ту су партизани стрељали Немце које су ухватили, а и наше који су сарађивали са окупатором. Бога питај колико их има да и данас леже тамо, испод игралишта. Рат је велико зло, оде много добрих људи.

Још један рат је прошао, године заједно с њима, а муж Милорад се опет досетио да промени занимање. Овог пута решио је да прави дечје играчке, лампионе за јелке, а прославио се дружећи

се са сељацима на Цветковој пијаци. Схватио је шта им треба и убрзо је почео да прави „грџ“, односно омалену справу којом би воћари мерили број грџи у ракији и тако знали њену јачину. Ево, већ 60 година је у њеној породици сачуван тај занат, па син Душан, иначе пензионер, и данас прича о томе како понекад направити понеку такву справицу.

Антонија Тонка Николић је имала три сина, од којих је најстарији Никола умро. Остали су јој Драган и Душан, као и унучи Саша, Милорад и Владимир, и унуче Весна и Сандра. Поред њих, нанизало се двоје праунучади, Јован и Лаза, који су јој посебна срећа у животу.

– Муж Милорад и ја смо се увек добро слагали. Он је био добар и вешт, сналажљив човек и никада није очајавао када би неки посао кренуо низбрдо, већ би одмах смишљао шта ће ново да ради. Умро је 1967. године, па сам ја, ево, удовица већ 46 година. Шта да вам кажем, било је много и доброг и лошег у мом веку. Највећа радост је била када су ми се рађала деца, унучад и праунучад, а најтеже ми је било када сам сахранила мужа и сина. Нема ничег тежег за мајку него да сахрани своје дете.

ЖИВОТНИ САВЕТ

Па опет, каже Тонка, лепо се живело. После овако раскошног животног искуства, она разуме младе људе, и има понеки савет за њих:

– Данас се људи не слажу као некад. Свађају се, нервозни су, све им смета. Разумем ја њих. Немају посла, не жене се и не удају на време, немају начин да стекну стан... Јасно ми је зашто су нервозни. Али је веома битно да се људи слажу и поштују. Да се не свађају, из слоге се све добро рађа.

Од свих деценија које су остале иза ње, издваја неке за које каже да су биле најбоље. Кад смо хтели да чујемо када се овде, по њеном сећању, најбоље живело, као из пушке и без двоумљења је рекла: „За време Тита!“

– Тада се највише градило, било је посла за све, сви су могли да иду у бању. Свако је имао право да се лечи, и онај чистач улица, када се разболи, лепо је могао да оде у бању о трошку предузећа и да му после тога буде добро! Где је то сада? Свет је био веселији, не знам ни ја зашто, али тако је било.

Бака Тонка Николић је напустила пиједестал најстарије Београђанке недуго после објављивања ове приче у „Вечерњим новостима“, а пре изласка књиге коју читалац држи у руци. Отишла је међу претке и све оне који су давно напустили овај свет, а дуго су је чекали, негде у Небеским одајама.

Лепше смо се дружили пре рата